

"TKP'nin Sesi"

7 Mart 1982

Pazar

Bu yayınıımızda şunları dinliyeceksiniz:

1. Yorum: Yasaklar anayasası (Zy.) Öm.
 2. Atılım'ın Mart sayısından: 52'lerle dayanışmayı daha da yükseltelim! Den.
 3. Kara kafa, karanlık kafa /Met/ Öm.
 4. 8 Martla ilgili kısa yazılar:
 - Anşalık toplumsal bir işlevdir /Leyl./ Den.
 - Kadınlar arasında işsizlik /İnc./ Den.
 - Analğin çocukların korunması /İnc./ Den.
 7. Kürtçe programımızı /Şerf./
-

Konu: Anayasa

"TKP'nin Sesi"

7.3.1982 Zey.

Yazı:

Yasaklar anayasası

Birbiri ardınca çıkarılan yasalardan ve hazırlanan yasa tasarılarından yeni Anayasanın bir yasaklar anayasası olacağı belli oluyor. Çünkü çıkarılan ^{her yeni} ~~yasalar~~ ^{yasaları}, halkın uyması gerektiği yasakları içeriyor. Böylece yeni anayasada, adım adım devletin halktan isteyeceklerinden, halkın uyması gerektiği yasaklardan oluşuyor. Her ne kadar üzerinde tartışmalar sürüyorsa da ~~ve bu yasaklar~~ cuntanın çıkardığı gerici yasalarla ~~yasaklar~~ belkemiği çizilen ~~manayana~~ bu yasaklar toplamına anayasa değil, Türk Ceza yasasının gerekçesi, giriş bölümü demek daha doğru olacak. Çünkü anayasalar, halkın sahip olduğu hakları belirten, devletin halk karşısında görevlerini saptayan temel yasalardır. Ama cuntanın yeni anayasa hazırlıkları, halkın devletten değil, devletin halktan iste-

diklerini, halkın uyması gerektiği yasakları kapsıyor. Böylece rejimin sonunu önlemenin, bugünkü zulüm düzenini yasaklarla ayakta tutmanın sözde anayasası hazırlanıyor. Cuntanın hazırladığı bu sözde anayasaxx bunun için Türk Ceza yasasının giriş bölümüne, gerekçesine benziyor. Üstelik ~~xx~~ tarih şunu göstermiştir ki; Anayasalar her zaman toplumun daha yeni ileri bir aşamasına yanıt vermek için, onun gereksinimlerini karşılayabilmek için hazırlanmıştır. Bunun için, toplumun daha ileri bir aşamasına yanıt veren anayasaları, o günkü aşamada erki elinde ^{alan} tutan ilerici akımlar hazırlamışlardır. Türkiye'de de durum böyle olmuştur. 1924 Anayasasını Atatürk hazırlamıştı. Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk anayasasıydı. Daha sonra, Menderes-Bayar gerici kliğini erkten düşüren 27 Mayısçılar, 1960 Anayasasını hazırladılar. Bu iki anayasa da burjuvazinin ileri kesimlerince hazırlanmıştı. 12 Mart 1971 gerici askersel

cunta,yeni bir anayasa yapmadı.Ama 1961 Anayasasını ^{Artutan benkeci hükümetler seçti} gericiileştirdi. Şimdi 12 Eylül 1980 de~~ki~~ bir devirmeyle erke el koyan gerici askersel cunta ^{kendi} 1961 Anayasasını toptan yırtmaya hazırlanıyor.Sonun anayasasını yapmaya hazırlanıyor.Böyle bir anayasaya anayasa denilip denilmeyeceğine elbette halkımız,ülkemiz demokratik güçleri karar verecektir.

Ancak,Anayasa konusunda yapılan hazırlıklar derin çatışmaların içinden geçiyor.^{Başkuler} Halkımız ⁿ bu tartışmalara aktif ~~olarak~~ ^{asını önlüyor.} katılmıyor,katılamıyor.Ama,ülkemizin demokrasi güçleri,1961 Anayasasını,cuntanın yasaklar belgesine karşı savunan güçler her ne pahasına olursa olsun seslerini cesaretle duyurmaktan geri durmuyorlar.Açıkça 1961 anayasasını savunuyorlar.Hazırlanan cuntanın gerici taslağına hayır diyorlar.

İşte anayasa hazırlıkları içinde kopan fırtınanın bir kanadında ülkemiz demokrasi güçlerinin sesi var.Öte kanadına,ya da kanatlarına

geelim. Ne diyor bunlar? Daha geçenlerde, en gerici, faşist kafaların ^{sesi} sesi
 Danışma Meclisi üyesi Mehmet Pomak'ın ağzından duyuldu. Bu adam Adalet
 partisinin ve gerici Tercüman gazetesinin desteğinde, yurtdışındaki
 işçilerimizi temsil ettiğini söylüyor. Bu adam, yurtdışında işçilerimizi
 değil, en gerici, en Amerikancı çevreleri temsil ediyor. Bu adam anayasa
 konusunda şunu diyor: Anayasa sosyalizme ve teokrasiye kapalı olmalıy-
 mış. Dikkat edelim.. Sosyalizme ve teokrasiye kapalı, ama faşizme açık.
 Teokrasi dediği, ^{MSP'dir, bu partinin şeriatçileridir.} ~~şeriatçılığa~~, yani MSP'ye karşı tavır alıyor. Bu tavır
 öylesine namussuzca bir tavır ki, anayasa şeriatçılığa kapalı olmalı
 derken, öte yandan da, din derslerinin okullarda yalnız okutulmasını
 değil, pratikte de uygulanmasını istiyor. Yani okulları camiye döndür-
 mek istiyor. ^{şeriatçılık yapar.} Demek ki, Anayasa teokrasiye kapalı olsun derken, yalan
 söylüyor. Ama sosyalizme kapalı olsun derken, ^{işçi sınıfının sesi hiç duyulmasını diler.} gerçek özlemlerini dile
 getiriyor. Yine bu en gerici, en Amerikancı çevrelerin adamı, ağzından

sık sık Celal Bayar'ın reklamını duyduğumuz, bu Mehmet Pomak Anayasanın içinde Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasının ve olağanüstü hal ilanının da yer almasını istiyor. ~~Gericiliğin askersel kanadına, gericiliğin sivil kanadının isteklerini iletiyor. Böylece al takke ver külah gericiliğin askersel ve sivil kanatları sözde anayasa, gerçekte ceza yasasına giriş bölümünü hazırlıyorlar.~~

Anayasa konusunda başka ilginç sesler de var. Bunlar, demokrasi güçleriyle, gericilik arasında yalpalıyorlar. Yalpalamaları sadece gericiliğe yarıyor. Bunlar da diyorlar ki; 1961 Anayasasında var olan demokratik haklar ^{biraz} aşırı kullanıldı. Bunun için sendikal haklar, Danıştayın yetkileri ve diğer demokratik haklar ^{bir şekilde} kısıtlanmalı. Ama ~~çok da~~ bu konuda ^{çok da} aşırı gidilmemeli, yeni anayasa tepki anayasası olmamalı, diyorlar.

Bunlara söylenecek çok şey var. Türkiye, 1961 Anayasasındaki demokratik haklar aşırı kullanıldığı için mi bugünkü duruma düştü. Ekonomik, ~~ekonomik~~

yoksa, emperyalist payandalarla tutulan bağımlı kapitalizmin sancıları politik, sosyal bunalımın nedeni 1961 Anayasasıymıydı? ~~Tam tersine~~ mı?

~~Türkiye'de 1961 Anayasasında demokratik haklar yerle~~
~~rinde kullanıldı. İşin dışı.~~ 1961 Anayasının karşısına kimler dikil-
mişti? En b a ş t a Adalet Partisi. 1961 'de Anayasa referandumunda hayır
demmişti. Her zaman Adalet Partisi, en gerici, Amerikancı çevreler, 1961
Anayasasının değişmesini istedi. Bunun için 1961 Anayasasındaki demok-
ratik haklar, hiçbir zaman doğrudürüst kullanılamadı. Çünkü AP işbaşın-
daydı.

Gericiliğin askersel ve sivil kanadının sözde anayasa hazırlıkları
rı karşısında akılları başlara devşirmenin zamanıdır. Yoksa iş işten
geçmiş olacak, Türkiye halkı Anayasa yerine, yasaklar çemberine sıkışıp
kalacaktır. O yasaklar ki, bugün canı yanmıyanların bile canını yakacak
boyutta olacaktır.

Yazı:

Poyaf TKP

KARA KAFA KARANLIK KAFA

Kara kafayı tanıyor musunuz? Kara kafa ülkemizin üstüne çöreklenen karanlığı sevinçle karşıladı. Ellerini oğuşturuyor. Daha daha diyor. Onu tutukla, bunu unutma, şunu, şuradakini de. Kara kafa asalım diyor. Keselim diyor. Sokakta vuralım, karşı geldi diye kurşunlayalım diyor. Kara kafa songulama en iyi iş-kenceyle olur, yargılama laf ola beri gele olsun diyor. Kara kafa yı tanıdınız mı?

Kara kafa ekmeğimizin özgürlüğümüzün düşmanıdır. İnsanlığın düşmanıdır. Kara kafanın alnında düşmüş bir parçem saçı burnunun altında sümük gibi bir bıyığı vardır. Onu ablak çehresi kinli gözlerinden de tanıyabilirsiniz. Ama en iyi sözlerinden

belli olur. Işığa aydınlığa düşmandır kara kafa. Karanlık mutlandırır onu /serpilip gelişir karanlıkta. Kara kafayı tanıdınız mı?

Kara kafa paraya ^{bolaca} tapar. Elinden gelse en yakını bir başka kara kafanın bile ayağına çelme takar. Kara kafa kin ve düşmanlıktır. Kara kafa çağına göre bir yere dayanır. Dün ingilizci alman cıydı bu gün amerikancıdır. Atomu nötronu her çeşit silah ^{şeh} vetle sever. Kanla yoğrulmuştur. Kara kafa ^{şüpheli} bir sınıfın en karar mış kesiminin uşağıdır. Kara kafayı tanıdınız mı?

Kara kafalar çok değildirler. Ama etkilidirler. Okadar etkilidirler ki, aydınlığı özleyen kimi insanlarımızı bile kan dırabilirler. Yalan ve demogojiyi kullanmakta ustadırlar. Kara kafalar her zaman, geçip gitmiş, yıkılıp yok olmuş kötülükleri

hayranlık duyarlar. Gelecekte ödleri kopar. Ufacık bir ışık sızı-
tısı deli eder onları. Kara kafayı tanıdınız mı?

~~Evet tanıdınız kara kafayı.~~ Kara kafa ^{en geniş} faşist, ^{faşist yanlı} amerikancı
kafadır. Gazetelerin köşelerinden, işkence odalarından mahkeme
kürsülerinden bakıyor şimdi hepimize. Sağa sola koşturuyor bağ-
rıp çağırıyor. Onu da, şunu da, bunu da tutuklayın, asın kesin
diye yırtınıyor. Sevinçle ellerini oğuşturuyor, göbeğini sıvazlı-
yor. Kara kafa karanlık kafadır. Nazım Hikmetin "eliniz değdiyse
ellerine yedi ^{yla yıkıyor} taş su ~~dökün~~ ^{ellerinize} " dediği kafadır karanlık
kafa.

Kara kafaları bir bir ortaya çıkarmak gün ışığına getir-
mek gereklidir. Gün ışığı eritiyor onları. ~~Kara kafa halkımıza~~
~~düşmandır.~~ Bu halk düşmanlarını

Kara kafayı tanıdınız mı?

Yazı:

çocukların
Analığın/korunması her toplumda kadınların en başta gelen istemlerinden
biridir. Böylesine önemli bir soruna sosyalist ve kapitalist ülkeler
nasıl yaklaşmaktadırlar? Sosyalist sistemde bu konuya özel bir önem ve-
rilmektedir. Kadınların analık ve çocuklarının korunma hakkı yasalarla
garanti edilmektedir ve pratikte gerçekleştirilmektedir. Örneğin Sovyet-
ler Birliğinde gebelik sırasında kadınlar ücretlerinde hiçbir değişiklik
yapılmadan
~~çalışmaya~~ hafif işlerde çalıştırılmaktadır. Gebelik öncesi ve sonra-
sı izinler ücretlidir. Hatta çocukların hastalığı esnasında alınan ~~izn~~
izinler bile ücretlidir.
~~çalışmaya~~ Sovyetler Birliğinde, Bulgaristanda ve Demokra-
tik Almanyada her annenin eğer isterse çocuğu bir yaşına gelene dek 1 yıl

izin alma hakkı vardır. Çocuk yardımı neredeyse normal ücret kadardır bazılarında normal ücretide geçer. Örneğin Demokratik Almanyada normal ücret 600 mark kadar olduğu halde ilk çocukta çocuk yardımı 1000 marktır. S.B. ise her yıl çocuklar için yapılan harcamaların beşte dördünü devlet Gebelik sonrasında kadınların aynı işlerine dönmeleri de garanti altına alınmıştır. Tüm sosyalist ülkelerde hastanelerde, sağlık kurumlarında ilaç ve tedavi parasızdır. Okul öncesi çocuklar için devletin binlerce yuvası ~~xxxxxx~~ kreş ve çocuk bakım merkezleri vardır. Yanlızca Sovyetler Birliğinde devletin 15 milyon çocuğun faydalanabileceği 128 bin kreş ve çocuk yuvası vardır. Büyük özel işletmelerin kreşleri bu sayının dışındadır. Şimdi de birkaç kapitalist ülkeden örnek verelim. İngilterede çalışan kadınların yalnızca yüzde biri çocuğunu kreşe verebilme olanağına sahiptir. Avusturyada 2 ve 3 yaş arasındaki çocukların yalnızca yüzde 2 si kreşlere

gidebilmektedir. Ayrıca kreşlerin ücretleri çok yüksek olduğundan ve anne kazancının tümünü kreşlere yatırmak zorunda kaldığından sonunda çalışmak tan vazgeçmektedir. Analık izinlerine gelince. İngilterede yasalara göre doğum izinleri 18 ay olmasına karşın ücretsizdir. Ayrıca yasalar annenin doğum sonrası tekrar/ise dönmesini de garanti etmemektedir. J aponya'da ise 12 hafta olan doğum izinlerinde ücretlerinin yalnızca yüzde 60'nı alabilmektedir. Çocuklarını kreşe vermesi için ~~kıvrak~~ yapılan para yardımı için japon kadınları şöyle demektedir. "Bu parayla biz ancak ufak bir ipek mendil alabiliriz"

Yazı:

Analık toplumsal bir işlevdir

.. Eşimle birlikte zor günler geçiriyoruz. İkimizde çalışmak zorundayız. Aksi halde aç kalırız. Aldığımız maaşla ancak çocuklarımızın mama ~~xx~~ masrafını karşılıyoruz. Doğum iznim bittiği için çalışmak zorundayım, çocuklarımı bırakacak hiçbir yerim yok devletten izin istiyorum.... 1 Mart tarihli "Hürriyet" gazetesinden üzücü doğuran bir memur kadının, bir ananın ^{Feyiye Aktürk'ün} sözlerini aktardık DD. Bunun gibi daha nice kadınlar var ülkemizde. Çocuklarına bakacak kimsenin olmaması, bırakacak yerlerinin bulunmaması kadınlarımızın önemli belini büken/sorunlarından biri. Analık devletin garantisi altında olmadığından da birçok kadın çalışmamaktadır. Çalışsalar bir dert, çalışmasalar başka bir dert. Feyiye Aktürk'ün söylediği gibi

Çalışmasalar aç kalmaları söz konusu. Çalışsalar canları, yavruları ne olacak? Çalışmak zorunda olduğu için evde yalnız bıraktığı çocuğunun yanarak öldüğünü sık sık görüyor, duyuyoruz.

Ülkemizde bu sorunu ^{bu gün kadar} ~~ele alıp~~, hiçbir hükümet/yeterli bir çalışma ortaya koymadı. Yasalarda 100 kadının çalıştığı yerde kreş açılması zorunluluğu olduğu halde, patronlar, ~~devlet~~ kadın işçi sayısını 99'da tutuyorlar. Kreş açmamak için. Tatlı kârlarından kaybetmemek için. Ya devlet? Bütçenin yarısından fazlasını silahlanma harcamalarına ayırıyorlar. Öte yandan dönüp kadınları tutumlu olmaya fazla para harcamamaya çağırıyorlar. Oysa Türkiye'nin de üyesi olduğu Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Dünya Çocuk Hakları Bildirgesinde şöyle denilmektedir: "Çocuk doğum öncesi ve sonrasında sosyal güvenlik ortamı içinde yeterli beslenme, konut, sağlık hizmetlerinden yararlandırılmalıdır."

Analık toplumsal bir işlevidir diyen İlerici Kadınlar Derneği' nin öncülüğünde kadınlarımız her işyerinde kreş açılması, çocuklarımıza parasız süt dağıtılması, Fantom değil ~~g~~ kreş gibi istemlerle aktif savaşım yürüttüler. Nitekim bazı şehirlerde belediyelerle anlaşarak ufak çapta da olsa kreş açılmasını, çocuklara parasız süt, yoğurt dağıtılmasını sağladılar. Fakat kadınların en doğal istemlerinden bile korkanlar saldırdılar, kadınlarımızın biricik örgütüne kapattılar İlerici Kadınlar Derneği' ni. Bugün birçok ilerici, demokrat kadın, ^{bu} tüm/isteklerinden dolayı zindanlarda tutulmaktadır, işkencelerden geçirilmektedir. Belleğimizden silinmeyen birşeyde çocuğuyla birlikte Mamak cezaevine konan kadının yeni doğan çocuğunun bakımsızlıktan, kötü şartlardan dolayı ~~cezaevinde~~ cezaevinde öldüğüdür. Tüm bunlar

kadınlarımızın direngenliğini karamıyor, kıramayacaktır. Onlar çocuklarının geleceğini düşünerek, gelecek güzel günler için dayanıyorlar, direniyorlar. Tohum bir kez atılmıştır. Kestikleri yerden daha canlı ve daha gürlük çıkacaktır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

Yazı:

Sosyalist ülkeler işsizlik diye bir sorun tanımazken, aksine sürekli çalışacak işçi aranırken, kapitalist ülkeler işsizlikle çalkalanıyor. Bu felâket azalmak şöyle dursun, kapitalizmin bunalımının artmasıyla ~~yıldan yıla~~ çözülmez bir düğüm olarak ~~büyüyor~~ yıldan yıla büyüyor. Bu illet kadınlar arasında ise çok daha büyük oranlarda kendisini gösteriyor. Örneğin, İngilterede ~~işsizlik oranı~~ erkek işsizlerin ~~oranı~~ 1971-80 yılları arasında/yanlızca yüzde 84 artarken kadın işsizlerin ~~oranı~~ yüzde 144 arttı. ~~Bu oran kadınlar arasında yüzde 414 gibi oranlara kadar çıkmıştır.~~

Belçikada kadınlar toplam işsizlerin yüzde 56'sını oluşturuyor . İşsiz olupta işsizlik parası almayanların kadınların oranı ise yüzde 90. İtalyada kadınlar arasındaki işsizlik erkeklerin 3 katı. Danimarka da 25 yaşın altındaki işsizlerin üçte ikisi kadındır. ~~Sosyalist ülkelerde kadınlar~~

Kanada da yalnızca 3.5 milyon kadın çalışmaktadır. Bunlar tüm çalışanların yalnızca yüzde 40,4'ünü oluşturmaktadır. Federal Almanya da ise çalışabilir kadınların ise yüzde 51'i çalışabilmektedir. Sosyalist ülkelere baktığımızda ise örneğin Sovyetler Birliğinde tüm çalışanların yüzde 51'nin kadın olduğunu görürüz. Çalışabilir kadın nüfusun ise yüzde 93'ü çalışmaktadır. Demokratik Alman Cumhuriyetinde ise çalışabilir kadın nüfusun yüzde 88,6'sı çalışmaktadır. Görüldüğü gibi sosyalist ülkelerde kadınların tümüne yakını çalışmakata, yalnız iş bulmakla kalmamakta, çalıştığı alanda işlerinde ve mesleklerinde ilerleyebilmeleri için kendilerine devlet tarafından ~~sayısız kolaylıklar sağlanmaktadır~~ kurslar, eğitimler, araç gereçler gibi sayısız olanaklar ve kolaylıklar sağlanmaktadır.

Yazı:

7-3-1982 Şerif

TKP'nin Sesi

Kürtçe

Konu: Kürdistan'da yaşam

KESEN BİSOSRET Û BİHEZ

namet şandye

Xwendewanek kovara burjuvaya Yanki û dibêje: "Çima hun cîyê" jî-
yîna Modern" gundên ^{rojhilatê} bê elektrîk, bê rê û bê dibistan xwere nakine
babet!... Ev Hamit Öztürk'ê jî Meletyê name şandye ~~pê dafîne~~ ser pîr-
sîyarek gelek giring. ^{der dîstê ne} Tenê ev kovara em jê behsdikin na, temamê weşe-
ma burçûwa bi pîrsîyarên rojhilatê, ango bi pîrsîyarên Kurdistanê [→] Tirkîyayê xwera nakine pîrsîyar. Bona hurindarkirina pîrsîyaran tu
têketinek kesdar pêknayînin. Bona pîrsîyaran veşêrin çî destê wan tê
para jî nahêlin. ^{Asîyayê Serde} ~~Qey dibêjî~~ evana jî têrê nake bona zordestîyên ser
gelê Kurd bête zêdekirin beramberên servîsên nepenî, serê serîda jî

beramberê MÎT'ê provakasyonên cûre cûre dihonînin. ~~Di~~ Vê çarçovêda
pêkanînen
~~di~~ ~~ba~~ mêjûkê da/ rojnamên Tercuman û Hurriyeta vekokên eşkerene.
Weka bête bîranîn hê berîya 12 Kewçerînê weşema yekdest bi gotinên
"Kurd ha serî hildan, ha hildidin" tentêlê dane sorkirin, xebitîn
bidine qebulkirin zordestîyên ser gelê Kurd tete domandin zagûniye.
Waxtê evî ~~pekk~~ pêkdiamîn komela terorê ku jê^{ra} dibêjin Apoçî jî, ~~bixwe~~
bixwe mezin nîşandikirin. Lê ewana ~~ke~~ ji paşmayîna Kurdistanê, ji xi-
zanîya gelê Kurd, ji tunebûyîna keysên xwendina gelê Kurd ~~qe~~, belê
~~q~~ qe behsnakîⁱⁿ Ber van pirsîyaran weka dizan direvî^{yan}. Ev qutûta wan
fro jî neguhirî didome.

Hemberê van^{ev}, hemû kovar û rojnamên ~~gerhêlên~~ yekdest, radibin-rûti-
nên ji modernbûyî^{ji}nê, şehrezebûyî^{ji}nê, ji gîhîştina sevîya medenîyeta

hevdem behsdikin. Bona vî jî her roj bi neytranek nû derdikevine or-
tê. Hova di van rojanda jî mirov qeydibêje çewên wan xênc televîz-
yona birenk, xênc televizyona video tu tişt nabîne. Qetek giring ya
nifûsa welat hundurê tarîya dema navînda dijî, cunta pay biçekbûnê,
pay razandina biçekbûnê da direve.. Weşama burcûwa jî têketinên ^{Cunkayê} ~~kan~~
çepikdike. Kesên ku gelê Kurd û Kurdistanê Tirkîyayê hundurê tarîyê-
da ^{serde} ~~hîştine~~ bîrdikin sosreta mirovatî pêkanîne. Dixebitîn kesên pêka-
nînen wan qebûl nakên bi hêzên xwewa biperçiqînin. Lê firo kesên bi
sosret bihêz bibin jî nikarin sosretên xwê weşêrin. ^{Berawberê vî} Rastîyên Kurdis-
tanê çewên kor jî dibîne. Gelê Tirkîyayê hingê roj derbasdibe zêde-
tir bi ^{ser} vî pirsîyarê ~~da~~ diponijê. Pêşbirên tevizandina "jîyîna modern"
baştir fêmdikin.

Bila weşema burcûwa bêje, em ~~moderndibin~~, em ha gîhîştine sevlîya
şehrezîya demî, ha digîhîjin, ^{bila bîjin} em ha dibine japonya, ha jî bûn... Lê ewê
çî bêjin ~~ne~~ rastîyên han?: Gora eşkerekirinê dewletê di 10 welayetên
Kurdistanê 10.060 ~~çîyên~~ bajar û gûndên cîbûyîne heye. Nav vanda 4 he-
zar 448'êda ava wexwerinê qe tunne, 1290'ê van da jî ava wexwerinê
hundurê
kême. Li Tirkîyayê/razandinê teybetda para dikeve kurdistanê % 1,4'.
e. Di qredîyên çandinê ~~%~~ tenê % 7,9, ji hemû qredîyan % 3 ancax di
bajarên rojhilat û ~~başûr~~ ^{başûr} rojhilat têtê belakirin. Dîsa xebitandina
elektrik, damezirandina xanî, di hejmara tixtor, di nezanîna xwendin
nivîsandin, di mirina zaruk, neçûyîna xwendegehên derecek bilind, qe-
zencnekirina ^{îmtihanên} unîversitan da welayetên Kurdistanê di rastekên ista-
tîstîkanda qorên herî paşînda cî digrin.

Nayê gotin ~~ix~~ evana tev jî, tifiqîye. ^{Di sa} Mirov nikare bêje "Evena aka-
mê nevekhevî geşbûyîna kapîtalîzmêye" û derbasbe. Eşkereye hêzên kar
bidest vana qestuqas ^{hundurî tariyê da kîstine} pêkanîne û jîyîna gelê Kurd ~~reşkirine~~. Niga çi
qas dixwezîn bila awqas bêjin em dibîne modern, em dibîne japoniya...
Ev ^{sasreke} ~~reje~~ reş di netika wan da disekine. Wê rojek bin giraniya sosre-
ta hane mirovatîyê da wê biperçiqin. Hemû kesên ku mafên welat dipa-
rêzen evî gere baş bizanibin û gora vî qutût hildin: Hingê Kurdî-
tana Tirkîyayê para bimîne, hingê gelê Kurd di gerînên der-mirovatî-
yê da bi jî, ^{wek} gotinên Tirkîya moderndibe, geşdibe bihêzdibe tenê ber-
gehbûye koman bitevizîne. Geşbûyînên dibe jî alê gel na, alê çengek
yekdest û poçikê wanayê ^{da dixebite} ~~Sere x ev neyê bîrkirin.~~